

UKRAINIAN LABOR NEWS
Published semi-weekly by
The Ukrainian Labor News Ass'n
c/o, Pritchard & McGregor Sta.,
Winnipeg, Man.
Subscription \$4.00 a year.
Telephone: St. John 1465

"УКРАЇНСЬКІ РОБІТНИЧІ ВІСТІ"
журнал для робочого люду
виходить два рази на тиждень
в середу і суботу.
Видає Видавниче Товариство
"Українські Робітничі Вісті".
ПЕРЕДПЛАТА \$4.00 НА РІК.
Редакція не відповідає за
рукописи не звертає на.

Адреса:
UKRAINIAN LABOR NEWS
c/o, Pritchard & McGregor Sta.
Winnipeg, Man.

Поборюване Неграмотності.

Віденська "Роста" під датою 21. грудня 1920 р. подає в своїм англійському виданні статтю Н. Крупської про просвітну діяльність в Східній Росії, з котрої ми подаємо тут першу частину, що відноситься до головної мети побороювання неграмотності.

На вступі статті зазначає автор, що війна і революція в Росії збудили в масах рішуче бажання оволодіти знанням. Щоби зрозуміти, яка велика є ця жага знання, треба бачити, як товни народа слухають з великою увагою бесідників, як стоять вони неперворушно цілими годинами, щоби не пропустити жодного слова. І це зацікавлення мас проявляється не лише у відношенні до ближніх питань дня, — совіти, далекі і віддалені від землі, до яких вони їдуть, щоб просити вислати їх подорожуючих лекцій на такі теми, як "Камініний Вік", "Французька Революція", "Становище Жінчині" і т. п.

Пропагандистський потяг з книжками, який стає в деяких селах, притягає скоро довгий ряд дорослих мушкетерів і жінок, хлопців та дівчат. Здається, що немовби вони хотіли все закупити, якби лише це було можливо, однак потяг є в спроможності відвезти лише частину своїх книжок, бо треба їх затримати і для інших сіл.

Здається, що нема другої області, в якій би робітничі і селянські організації так багато ініціативи, як в області просвіти. Вони будують "народні доми", закладають клуби, закладають бібліотеки, кружки і т. д.

А Росія, — пише Н. Крупська, — ми є привілейовані знати такого роду просвітню працю, якої не знають більше в Європі. Ми одичалили по царизмі мільйони неграмотних.

І так зареєстровано ось яке число неграмотних в різних губерніях:

Назва губернії.	Число неграмотних.
Саратів	2,500,000
Вятка	2,000,000
Гомель	1,500,000
Рязань	1,200,000
Пенза	300,000
Вологда	500,000
Псков	670,000
Казань	500,000
Нижній Новгород	440,000
Місто Петроград	62,000

Неграмотність є особливо велика на Сході. Уральська область має 75% неграмотних, Алтайська область — 78%, Сибірська губернія — 80%, Тюменська і Астраханська губернії — 93%.

Рада Народних Комісарів видала спеціальний декрет про повільність побороювання неграмотності. На підставі сего декрету утворено спеціальну "Надзвичайну Комісію для побороювання неграмотності". Ця комісія почала енергійно свою працю.

На останньому засіданні Всеросійського Центрального Виконавчого Комітету рішено також, що побороюване неграмотності мусить ся уважатися за одну з найважливіших завдань, та що в виду сего колегіальні е. окласти Надзвичайній Комісії для побороювання неграмотності всю повноту.

Як скоро поступатиме праця по висвітлюванню неграмотності, можна бачити з наступних прикладів:

На підставі даних департаменту просвіти в Тамбовській губернії, за три місяці в 1920 році уклалося там школу для неграмотних 48,000 людей.

На підставі даних в звіті департаменту просвіти Череповецької губернії, 57,807 людей уклалося там школу для неграмотних.

В губернії Іваново-Вознесенської уклалося школу неграмотних 50,000 людей.

В Новожибові все мужське населення до 40 літ життя уклалося школу неграмотних.

В Петроградській губернії є 500 шкільних округів, кожний з одною або двома школами. 9,000 людей скінчили науку в тих школах. 25,000 людей ходять до тих шкіл тепер.

В Калужській губернії утворено 190 шкіл; в Саратовській губернії — 1,000 шкіл; в Космодем'янському повіті — 130 шкіл; в Грязинському (?) — 40 шкіл; в Жидиринському — 40; в Архангельській губернії — 180; в Омській губернії — 19; в Славгородському повіті — 70, і т. д.

Шкільні букварі друкують в наступних мовах: російській, польській, німецькій, татарській, чувашській, марійській, востокійській, мордовській, осетинській, лотиській, естонській і жидівській. В деяких місцях, як в Петрограді, в Череповецькому окрузі і інших, побороюване неграмотності перейшло з надзвичайними успіхами.

В Петрограді це питання обговорювалося з великим ентузіазмом на засіданні Петроградського Совіту. Максим Горький відвідав школи для неграмотних і говорив з учнями про вагу науки, про духовне піднесення краю і т. д.

Однак в той час, як совітські влади дають кожному громадянину спроби стати грамотним, вони домагаються також, щоби громадянин використовував ці нагоди, які вони мають.

Інтересні є постанови деяких локальних Совітів відносно цієї справи. На примір: В Казанській губернії ті, що відмовляються ходити до шкіл для неграмотних, підлягають карі 5,000 рублів або 3 місяців примусової праці; в додатку до сего вони є позбавлені своїх споживчих карт. В Петрограді ті, що відмовляються ходити до шкіл, є приписані до низшої категорії поштових, вони підлягають народному судові і їх проганяють з професійних союзів. В Тамбовській губернії підпис неграмотного не є важливий і т. д.

Президиї Саратовського Совіту видала приказ, в котрому повідомляється, що всі ті, котрі добровільно будуть учасниками до шкіл для неграмотних, отримають учнівський сертифікат, звільняючий їх від всіх повинностей, з винятком військової служби, та будуть наділені іншими привілеями. Ті знов, що з ціллю будуть сторонити від шкіл, будуть арештовані, суджені і заслані на 3 місяці до концентраційних таборів.

Рада Народних Комісарів признала в бюджеті 4 і пів біліона рублів на покриття розходів Надзвичайної Комісії для побороювання неграмотності.

Ось сю чистку і те мислення за контрреволюційними, куркульськими ватагами в кооперації, буржуазна преса і назвала "руйнівним кооперативом". Радянська влада навіть заборонила поставити до всіх нечесних махінацій. Всі базисні про розстріл українських кооператорів були собі вигадкою, котрої визначення пояснить нас справа.

Кооператори самі знали, що вся їхня праця при Петлюрі, чи Польщі, мала чистий реакційний характер, смерділа навіть звичайним зрадничством. Дійсно: погачати польський біловогардійський армії хліб є звичайна військова зрада Радянській Україні.

Значить, се, закордонні кооператори? Згадайте, ми писали, що "більшовицькі порозстрілювали всіх кооператорів", — в Одесі 79, в Києві 48 та інших брехню. Факти ж були ті, що більшовицькі просто надали старих керівників і посадили деяких нових з комуністів, щоб тим запобігти повстанню старих вівток "незалежних демократів".

Очевидно, що всі ті кооператори, що наплотилися за кордоном (Тимощенко і інші), не мають нічого спільного з тією кооперацією, яка нині організується на Україні під проводом комуністів, як і російські кооператори в Лондоні, що працюють до спільки з Врангелем чи Бурцевим, вже давно стали чужинцями для російської соціалістичної кооперації.

Споживча комуна.

Довгий час радянська влада на Україні не втручалась в кооперативні справи, але се було явищем тимчасовим, — доти, доки сама влада не зміцніла остаточно, щоб знати час і нагоду до перебудови. Така сур'ятна хвилина отже тепер настала і всі українські кооперативи, а в тім числі москвофільські, вже перебудовано відповідно до нових завдань, що поставили в зв'язку з розвитком соціалістичного ладу.

Насамперед треба підкреслити, що Радянська Україна доповнилась того, чого раніш українські націоналісти ніякими зусиллями не спромоглися зробити, а саме: вона залучила всі три кооперативні об'єкти в одну українську кооперацію. Замість колишніх "Діппросоюзів", Одеських Кооперативів та "Покора" (Харківщина) нині утворено Єдину Українську Централізовану Кооперацію. Щоб діяти сего, треба було аж повикидати деяких старих керівників і призначувати комуністів. Таким робом ціла споживча кооперація упала під контроль радянської влади.

Дальшим дієм було організувати цілу людину в кооперації. Оповіді обох зв'язок привабливості всіх громадян до якогось кооперативу. Однак ці останні заходи є далекі від завершення в один розподіловий орган пролетарської держави.

Кооперативні своїми законами надавали кооперації зовсім новий характер і накиннули їй нову працю і нові завдання, яких вона до того часу не мала. З товариських крамниць, що ставили своїм завданням знижувати ціни на поживу і товари шляхом конкуренційної боротьби з приватними підприємствами, вони в радянській республіці обернулися у вселадню, повсюдну, обов'язкову для всіх установ, котра нині не знає вже ніякого супротивника на своєму шляху. Дійсно, кооперація зробилась державним апаратом, тим органом, що випливає з волі пролетарської класи і обов'язковості кожного кожного мусить признати.

Кооперативні крамниці повсюди перетворюють ся в єдині крамниці на цілій Україні, в котрих тільки і можна буде дістати все потрібне для життя. Кооперативна Центральна, що стоїть в самій середині всіх кооперативних об'єднань, є вже тепер не інше, як центральний державний розподіловий орган, який має по цілому краю свої філії, відділи і агенції.

Всє, що виробляється на всіх господарських підприємствах, фабриках, копальнях, на економіях, — все переходить до керування центральних кооперативних установ, які вже потім ті всі матеріали, крами, всю поживу переподіляють по цілій країні через свої місцеві кооперативні поміж цілою людиною.

Ось такого нового вигляду набрала кооперація в Росії і на Україні, де вона по справедливості називається як "Споживча Комуна".

Вона мусить, перебрати на себе всі старі функції капіталістичних крамниць, торговельних товариств, компаній, фірм і т. д. Се якраз ті установи, які виконували в громаді переподілові функції, але під проводом приватних осіб, окремих осіб, неорганізовано, або як, анархічно. Ставши державним органом і заступивши собою капіталістичну торговлю, кооперація

КООПЕРАЦІЯ І КОМУНІЗМ.

(Докінчений)

Єдиний засіб.

Перед лицем тої не тільки української, а ще більше й російської, кооперативної контрреволюційної праці треба було знайти якийсь засіб, повинно було запобігти якимсь чином. Радянська влада, послідовно винищуючи всякі контрреволюційні кола, не могла спинитися перед "кооперативами", котрі, користуючись своєю славою "демократів", попролазили до всіх міністерств, — всіх лідерів і відділів. Були російські кооператори в уряді Керенського, в передпарламенті, у Денікіна, Врангеля у Петлюри і все під прапором "непартийної підмоги населенню" речами споживчі. Шкода тільки, що населення тої підмоги ніде не бачило, та за те добре бачило "кооператорів" з чорною сотнею всіх татунів.

Коли Англія забалакала була про торгівлю з Росією через кооперативні установи, то ці дії знов заворушилися, запяталися про незалежність кооперативів, про великий вплив та значення їх серед народів в Росії.

Українські кооператори, що до того часу мовчки сиділи поміж величезними дахами "західних" шинків, та ніколи носом позирів по "Гранд-стейтах" і "Белью", почувши про те, що з Росіянами говорять пани, дуже перелякалися і запротестували, щоб їх Українців не плутано. Вийшло се тому, що українські кооператори не повірили в можливість безконтрольної крутії Ленських та Мергеймів, що вже давали в Лондоні інтерв'ю журналістам з приводу розпочатих торговельних зносин.

А діло було зовсім аж остачеки. Лойд Джордж гадав, що кооперативи в Росії все ще то старовинними живуть, — так саме як і російські кооператори, що мешкають понад Темзу. Та коли обізнав, що кооперація в Росії була під контролем комуністів і вже не була "расписовою на винос", але "всім по трохи, коли що є". Тобто кооперація була вже органом розподілу поживи в радянській державі. Закрутивши прикрою носою, Лойд Джордж перестав говорити вже про кооперативну торговлю з Росією, замовчав те, що в пельку гадушки заховав.

Кооперативні не спинилися і перед арештом ланків з кооперації, ні перед гангстером їх з кооперативів. Таким робом зіпнуто було досить вського сміти з осередних правлінь, з керівничих посад, з керівничих органів. В громадському було призначено комуністичну більшість і се повело до перебрання цілої контролю над кооперацією до всіх рук. В дійсності чистити довелося здебільшого в торі, бо в низзах була маса більше споріднена з пролетаріатом.

Ось сю чистку і те мислення за контрреволюційними, куркульськими ватагами в кооперації, буржуазна преса і назвала "руйнівним кооперативом". Радянська влада навіть заборонила поставити до всіх нечесних махінацій. Всі базисні про розстріл українських кооператорів були собі вигадкою, котрої визначення пояснить нас справа.

Кооператори самі знали, що вся їхня праця при Петлюрі, чи Польщі, мала чистий реакційний характер, смерділа навіть звичайним зрадничством. Дійсно: погачати польський біловогардійський армії хліб є звичайна військова зрада Радянській Україні.

Значить, се, закордонні кооператори? Згадайте, ми писали, що "більшовицькі порозстрілювали всіх кооператорів", — в Одесі 79, в Києві 48 та інших брехню. Факти ж були ті, що більшовицькі просто надали старих керівників і посадили деяких нових з комуністів, щоб тим запобігти повстанню старих вівток "незалежних демократів".

Очевидно, що всі ті кооператори, що наплотилися за кордоном (Тимощенко і інші), не мають нічого спільного з тією кооперацією, яка нині організується на Україні під проводом комуністів, як і російські кооператори в Лондоні, що працюють до спільки з Врангелем чи Бурцевим, вже давно стали чужинцями для російської соціалістичної кооперації.

Споживча комуна.

Довгий час радянська влада на Україні не втручалась в кооперативні справи, але се було явищем тимчасовим, — доти, доки сама влада не зміцніла остаточно, щоб знати час і нагоду до перебудови. Така сур'ятна хвилина отже тепер настала і всі українські кооперативи, а в тім числі москвофільські, вже перебудовано відповідно до нових завдань, що поставили в зв'язку з розвитком соціалістичного ладу.

Насамперед треба підкреслити, що Радянська Україна доповнилась того, чого раніш українські націоналісти ніякими зусиллями не спромоглися зробити, а саме: вона залучила всі три кооперативні об'єкти в одну українську кооперацію. Замість колишніх "Діппросоюзів", Одеських Кооперативів та "Покора" (Харківщина) нині утворено Єдину Українську Централізовану Кооперацію. Щоб діяти сего, треба було аж повикидати деяких старих керівників і призначувати комуністів. Таким робом ціла споживча кооперація упала під контроль радянської влади.

Дальшим дієм було організувати цілу людину в кооперації. Оповіді обох зв'язок привабливості всіх громадян до якогось кооперативу. Однак ці останні заходи є далекі від завершення в один розподіловий орган пролетарської держави.

Кооперативні своїми законами надавали кооперації зовсім новий характер і накиннули їй нову працю і нові завдання, яких вона до того часу не мала. З товариських крамниць, що ставили своїм завданням знижувати ціни на поживу і товари шляхом конкуренційної боротьби з приватними підприємствами, вони в радянській республіці обернулися у вселадню, повсюдну, обов'язкову для всіх установ, котра нині не знає вже ніякого супротивника на своєму шляху. Дійсно, кооперація зробилась державним апаратом, тим органом, що випливає з волі пролетарської класи і обов'язковості кожного кожного мусить признати.

Кооперативні крамниці повсюди перетворюють ся в єдині крамниці на цілій Україні, в котрих тільки і можна буде дістати все потрібне для життя. Кооперативна Центральна, що стоїть в самій середині всіх кооперативних об'єднань, є вже тепер не інше, як центральний державний розподіловий орган, який має по цілому краю свої філії, відділи і агенції.

Всє, що виробляється на всіх господарських підприємствах, фабриках, копальнях, на економіях, — все переходить до керування центральних кооперативних установ, які вже потім ті всі матеріали, крами, всю поживу переподіляють по цілій країні через свої місцеві кооперативні поміж цілою людиною.

Ось такого нового вигляду набрала кооперація в Росії і на Україні, де вона по справедливості називається як "Споживча Комуна".

Вона мусить, перебрати на себе всі старі функції капіталістичних крамниць, торговельних товариств, компаній, фірм і т. д. Се якраз ті установи, які виконували в громаді переподілові функції, але під проводом приватних осіб, окремих осіб, неорганізовано, або як, анархічно. Ставши державним органом і заступивши собою капіталістичну торговлю, кооперація

не організувати правильно, доцільний поділ всіх річ і поживи поміж цілою людиною. З царства злидства і самоти купецької Радянській Федерації переходять до царства волі і організованого громадського добробуту трудящої людськості.

Тепер нам зрозуміло, чого саме вся провідна кооперативна інтелігенція так пручалась і лементувала проти "ламаних принципів демократичної кооперації". Вони бились до останку за буржуазний лад, де ім було уготоване місце в лавах капіталістичних шахраїв і шкідерів. Досить сказати, що в буржуазній конкуренції кооператори були безсилі подумати великий фінансовий капітал, але були досить міцні, щоб, грати маленьку роль "дрібних перекупок на загумках капіталістичного ринку. Чиста тобто дірбана буржуазія. Діставши масла в пельку, вона була рада притиснутивати задля нової ласки з пільських рук.

Се і було причиною тої вороженості, з якою керівники кооперації поставились до комуністичної перебудови.

Комуністична політика.

Як то видно з попереднього, всі розподілові функції (відправа) в радянській державі перейшли або принаймні поволоком переходять до кооперації, як до вищої зорганізованої форми громадського задоволення економічних потреб.

В реальній життєвій обстановці сей процес, очевидно, прудко і набиратиме в різні моменти різних форм. Підчас острої класової війни з буржуазією доведеть ся уживати справних швидких заходів з порушенням засад виборності і демократичної самодіяльності. Так дальший розвиток піль і громадських продукційних відносин мусить ужити ту змішану форму диктатури в економічній царині і місце займе самодіяльна, чинна маса споживачів-громадян. Організовані по селу, в хуторах, фабриках та промислових осередках, люди скрізь вибиратимуть свої правліня в кооперації, а громадську контролю буде доповнено контролем крамських робітників зорганізованих у свої спілки, одного чисто купецького підприємствами, вони в радянській республіці обернулися у вселадню, повсюдну, обов'язкову для всіх установ, котра нині не знає вже ніякого супротивника на своєму шляху. Дійсно, кооперація зробилась державним апаратом, тим органом, що випливає з волі пролетарської класи і обов'язковості кожного кожного мусить признати.

Кооперативні крамниці повсюди перетворюють ся в єдині крамниці на цілій Україні, в котрих тільки і можна буде дістати все потрібне для життя. Кооперативна Центральна, що стоїть в самій середині всіх кооперативних об'єднань, є вже тепер не інше, як центральний державний розподіловий орган, який має по цілому краю свої філії, відділи і агенції.

Всє, що виробляється на всіх господарських підприємствах, фабриках, копальнях, на економіях, — все переходить до керування центральних кооперативних установ, які вже потім ті всі матеріали, крами, всю поживу переподіляють по цілій країні через свої місцеві кооперативні поміж цілою людиною.

Ось такого нового вигляду набрала кооперація в Росії і на Україні, де вона по справедливості називається як "Споживча Комуна".

Вона мусить, перебрати на себе всі старі функції капіталістичних крамниць, торговельних товариств, компаній, фірм і т. д. Се якраз ті установи, які виконували в громаді переподілові функції, але під проводом приватних осіб, окремих осіб, неорганізовано, або як, анархічно. Ставши державним органом і заступивши собою капіталістичну торговлю, кооперація

не організувати правильно, доцільний поділ всіх річ і поживи поміж цілою людиною. З царства злидства і самоти купецької Радянській Федерації переходять до царства волі і організованого громадського добробуту трудящої людськості.

Тепер нам зрозуміло, чого саме вся провідна кооперативна інтелігенція так пручалась і лементувала проти "ламаних принципів демократичної кооперації". Вони бились до останку за буржуазний лад, де ім було уготоване місце в лавах капіталістичних шахраїв і шкідерів. Досить сказати, що в буржуазній конкуренції кооператори були безсилі подумати великий фінансовий капітал, але були досить міцні, щоб, грати маленьку роль "дрібних перекупок на загумках капіталістичного ринку. Чиста тобто дірбана буржуазія. Діставши масла в пельку, вона була рада притиснутивати задля нової ласки з пільських рук.

Се і було причиною тої вороженості, з якою керівники кооперації поставились до комуністичної перебудови.

Комуністична політика.

Як то видно з попереднього, всі розподілові функції (відправа) в радянській державі перейшли або принаймні поволоком переходять до кооперації, як до вищої зорганізованої форми громадського задоволення економічних потреб.

В реальній життєвій обстановці сей процес, очевидно, прудко і набиратиме в різні моменти різних форм. Підчас острої класової війни з буржуазією доведеть ся уживати справних швидких заходів з порушенням засад виборності і демократичної самодіяльності. Так дальший розвиток піль і громадських продукційних відносин мусить ужити ту змішану форму диктатури в економічній царині і місце займе самодіяльна, чинна маса споживачів-громадян. Організовані по селу, в хуторах, фабриках та промислових осередках, люди скрізь вибиратимуть свої правліня в кооперації, а громадську контролю буде доповнено контролем крамських робітників зорганізованих у свої спілки, одного чисто купецького підприємствами, вони в радянській республіці обернулися у вселадню, повсюдну, обов'язкову для всіх установ, котра нині не знає вже ніякого супротивника на своєму шляху. Дійсно, кооперація зробилась державним апаратом, тим органом, що випливає з волі пролетарської класи і обов'язковості кожного кожного мусить признати.

Кооперативні крамниці повсюди перетворюють ся в єдині крамниці на цілій Україні, в котрих тільки і можна буде дістати все потрібне для життя. Кооперативна Центральна, що стоїть в самій середині всіх кооперативних об'єднань, є вже тепер не інше, як центральний державний розподіловий орган, який має по цілому краю свої філії, відділи і агенції.

Всє, що виробляється на всіх господарських підприємствах, фабриках, копальнях, на економіях, — все переходить до керування центральних кооперативних установ, які вже потім ті всі матеріали, крами, всю поживу переподіляють по цілій країні через свої місцеві кооперативні поміж цілою людиною.

Ось такого нового вигляду набрала кооперація в Росії і на Україні, де вона по справедливості називається як "Споживча Комуна".

Вона мусить, перебрати на себе всі старі функції капіталістичних крамниць, торговельних товариств, компаній, фірм і т. д. Се якраз ті установи, які виконували в громаді переподілові функції, але під проводом приватних осіб, окремих осіб, неорганізовано, або як, анархічно. Ставши державним органом і заступивши собою капіталістичну торговлю, кооперація

не організувати правильно, доцільний поділ всіх річ і поживи поміж цілою людиною. З царства злидства і самоти купецької Радянській Федерації переходять до царства волі і організованого громадського добробуту трудящої людськості.

Тепер нам зрозуміло, чого саме вся провідна кооперативна інтелігенція так пручалась і лементувала проти "ламаних принципів демократичної кооперації". Вони бились до останку за буржуазний лад, де ім було уготоване місце в лавах капіталістичних шахраїв і шкідерів. Досить сказати, що в буржуазній конкуренції кооператори були безсилі подумати великий фінансовий капітал, але були досить міцні, щоб, грати маленьку роль "дрібних перекупок на загумках капіталістичного ринку. Чиста тобто дірбана буржуазія. Діставши масла в пельку, вона була рада притиснутивати задля нової ласки з пільських рук.

Се і було причиною тої вороженості, з якою керівники кооперації поставились до комуністичної перебудови.

Комуністична політика.

Як то видно з попереднього, всі розподілові функції (відправа) в радянській державі перейшли або принаймні поволоком переходять до кооперації, як до вищої зорганізованої форми громадського задоволення економічних потреб.

В реальній життєвій обстановці сей процес, очевидно, прудко і набиратиме в різні моменти різних форм. Підчас острої класової війни з буржуазією доведеть ся уживати справних швидких заходів з порушенням засад виборності і демократичної самодіяльності. Так дальший розвиток піль і громадських продукційних відносин мусить ужити ту змішану форму диктатури в економічній царині і місце займе самодіяльна, чинна маса споживачів-громадян. Організовані по селу, в хуторах, фабриках та промислових осередках, люди скрізь вибиратимуть свої правліня в кооперації, а громадську контролю буде доповнено контролем крамських робітників зорганізованих у свої спілки, одного чисто купецького підприємствами, вони в радянській республіці обернулися у вселадню, повсюдну, обов'язкову для всіх установ, котра нині не знає вже ніякого супротивника на своєму шляху. Дійсно, кооперація зробилась державним апаратом, тим органом, що випливає з волі пролетарської класи і обов'язковості кожного кожного мусить признати.

Кооперативні крамниці повсюди перетворюють ся в єдині крамниці на цілій Україні, в котрих тільки і можна буде дістати все потрібне для життя. Кооперативна Центральна, що стоїть в самій середині всіх кооперативних об'єднань, є вже тепер не інше, як центральний державний розподіловий орган, який має по цілому краю свої філії, відділи і агенції.

Всє, що виробляється на всіх господарських підприємствах, фабриках, копальнях, на економі